

Рэсткі Адраджэнныя

БЮЛЕТЭНЬ КАНФЭДЭРАЦЫІ
БЕЛАРУСКІХ СУПОЛАК №2

БЕЛАРУСКАЯ ЛІТАРАТУРА (КАРОТКІ АГЛЯД)

1985 ~ 1989

Беларуская літаратура /далей БЛ/ — гэта адбітае ў роднай мове жыцьцё нашае наші: яе мінуўшчына, сучаснасць і будучыня, нутро і атачэнніне, моц і слабасць, памяць і вера. Гэта за соткі гадоў створаны беларускім геніям духоўны скарб і запавет нашчадкам. Гэта ў сярэднявеччы і сёньня адна з найболыш раззвітых і чытальних літаратур культурнай Эўропы. Гэта дзесяткі сусьветна вядомых і тысячи самых розных, больш ці менш адораных аўтараў. Гэта дзесяткі тысяч раманаў, драмаў, аповесьцяў, апавяданняў, вершаў, абрэзкоў...

БЛ паўсталала з вусных народных твораў — песень, казак, паданняў — і ужо ніколі не парывала сваю сувязь з фальклёрам. То ў лепшыя часы ўздымалася яна да алімпійскіх вышын, зьдзіўляючы съвет геніям сваіх творцаў. То часамі, калі ў краі панаваў чужынец і акупанты забаранялі самую беларускую мову, яна зноў рабілася фальклёрам — словамі ананімных аўтараў, якое падхопліваў народ.

БЛ паўсталала разам з гісторыяй наші, вучылася ў гісторыі і пісала гісторию, то апярэджвала, то даганяла свой час.

У X ст., калі на Беларусь прыйшло хрысціянства, калі на нашых дорогах з'явіліся цэлья вазы рэлігійных кніг, наша літаратура стала пісьмовай. У монастырах Турава, Полацка, Наваградка, Смаленска першыя беларускія чарніцы-мніхі акуратна перапісалі старарабаўгарскія тэксты Бібліі, казанняў, апокрыфаў...

Пры перапісце ў мёртвым і чужым паводле мовы тэксты траплялі "памылкі" — жывыя беларускія слова. З гэтых "памылак" і складалася паступова нацыянальная пісьмовасць. Паўставалі арыгінальныя, уласнабеларускія творы: жыцьцёпісы Барыса і Глеба, Кандрата пакутніка, Тэклі першапакутніцы. У трох беларускіх княствах з'явіліся і сталі вядомы-

мі беларускія пісьменнікі: Кірыла Тураўскі — аўтар шматлікіх словаў, прышавесцяў — малітваў — сапраўдных узоруў эўрапейскас прамоўніцкай мовы сярэднявежча; Суфрасія Полацкая — заўзятая кніжніца, славутая клопатамі пра ад粗кацию; Аўрамі Смаленскі; Клімент Смаліціч...

Зауважым, што з-за неадшліфаванасці тагачаснае беларускай мовы многія чужыя дасыледчыкі схільны смыкаць старарабаўгарскую літаратурную спадчыну са старамоскоўскай, кропіца на талент смаленскіх аўтараў і нават на Кірылу Тураўскага. А традыція тагога кашлення пачалася пасыля далучэння Беларусі да Расеі ў ХУШ ст. Тады Усход імкнуўся ў імперскім запале давесці Захаду, самім беларусам і усяму съвету спрадвечную прыналежнасць Беларусі да Расеі, агульнасць паходжання, лёсу, культуры, нават мовы і г.д.** менавіта тады і была придумана "гісторыя" пра кіеўскую Русь — адзіны і непадзельны дзяржаўны арганізм старажытнасці, матку трох народаў: беларускага, расейскага і украінскага. Народы абвяшчаліся роднымі братамі, а ўвесь іх палітычны і культурны набытак — набыткам Кіеўскай Русі, а значыць, аўтаматычна, — набыткам Расейскай імперіі, назней — проста Расеі, расейскага народу.

Між тым, як съведчаць старажытныя кронікі, беларускія плямёны /крывічы, дрыгавічы, радзімічы/ былі на той час аб'яднаны ў тры самастойныя беларускія княствы: Полацкае, Турава-Лінскае і Смаленскае. У княствах былі

*Сёньня ужо даведзена, што ў аснове беларускага і расейскага этнасу /народау, нашыяу/ — розныя славянскія плямёны, якія да таго ж "сядзяць" на розных этнічных субстратах: беларусы — на балцкім, а расейцы — на ўгра-бінскім і шорскім.

4 октября 2016 года Минюст РФ внес Международный Мемориал в реестр «некоммерческих организаций, выполняющих функцию иностранного агента». Мы обжалуем это решение в суде.

Библиотека Международного Мемориала